

Demiryollarile beynelmilel eşya ve yolcu nakliyatına dair olan mukavelelerin tasdikı hakkında kanun lâiyhası ve Hariciye ve Nafia encümeleri mazbataları (1/1081)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı : 6/1735

13-VI-1934

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Demiryollar ile Beynelmîle eşya ve yolcu nakliyatına dair olan C. İ. M. , C. İ. V. mukavelelerinin 23 teşrinisani 933 de Romada kabul olunan yeni metinlerinin tasdikı hakkında hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 10-VI-1934 de Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibe ve teferruatile birlikte arz edilmiştir efendim.

Başvekil

İsmet

Demiryollar Beynelmîle eşya ve yolcu nakliyatına dair olan C. İ. M., C. İ. V. mukavelenamelelerinin 23 teşrinisani 933 te Romada kabul olunan yeni şekillerinin tasdikına dair kanun lâiyhasının esbabı mucibesi

Muhtelif Avrupa memleketleri arasında, demiryollarla, yolcu ve bagaj nakliyatında demiryol idareleri ve eşhas arasındaki idarî ve hukukî vaziyeti tesbit ve tanzim etmek maksadile 23 teşrinievvel 924 tarihinde Bernde imza edilmiş olan Beynelmîle C. İ. M. ve C. İ. V. mukaveleleri 1 teşrinievvel 928 de meriyete girmiş ve bu beynelmîle mukavelelere Hükümetimizce 2 haziran 930 tarih ve 1673 numaralı kanunla 3 - VII - 930 tarihinden itibaren iltihak edilmişti.

Her iki mukavelenin 60 ıncı maddesi mucibince, mukaveleler meriyete girdikten sonra nihayet beş sene zarfında Âkit Hükümetlerin, işbu mukaveleleri yeniden gözden geçirerek tatbikattan alınan neticelere, ve zamanın ihtiyaçlarına göre icap eden tadilâtı teemmül etmek üzere, bir konferans akteylemeleri lâzım geldiğinden; 3 teşrinievvel 933 te Romada işbu konferans 4 üncü (revision) yeniden gözden geçirme konferansı namile kurulmuş ve Hükümetimiz namına da salâhiyettar bir murahhas iştirak etmiştir. Konferansın 23 teşrinisani 933 te mesaisini bitirerek sekiz zeyli ile beraber yeni C. İ. V. projeleri üzerinde mutabık kalmış ve bu projeler diğer murahhaslarımız meyanında murahhasımız tarafından da 30 mart 934 te imzalanmıştır.

Konferans son celsesinde, iştirak eden Devletlerce bu mukavelelerin 1 nisan 934 ten evvel imza edilmesi için icap eden tedabirin alınması; yine bu mukavelelerin nihayet 1 kânunusani 935 te meriyet mevkiine girmelerini temin için tasdiklerinin mümkün mertebe süratle icrası arzusu izhar edilmiş ve bu hususat karar altına alınmıştır.

Yeni mukaveleler üzerinde lâzım gelen tetkikat yapmış ve eski metin ile mukayese olunarak değişen yerleri ilişik iki cetvelde hulâsa ve tesbit olunmuştur. Yapılan tadilâta umumî bir göz gezdirilecek olursa, mukavelelerin, demiryolunu kullananlar lehine bazı mühim tadilâta uğradığı görülmektedir.

(C. İ. M. madde 10, § 3, 1) de muayyen bir halde fazla alınan ücretin hak sahibine iadesi kabul olunmuştur. Madde 11 de malın yollanması için ve yolda geçecek müddetler kısaltılmış yani sürat

arttırılmıştır. Madde 21, nakliyat mukavelesinin tadili madde, 22 nakliyat mukavelesindeki tadilatın ifası, madde 27 mesuliyetin sahası maddelerinde demiryolunu kullananlar lehine ve onlara kolaylık ve genişlik gösteren ilâveler yapılmıştır. Madde 29 da, kaybolan eşyanın gayrisafi sikletinin beher kilogramı için verilecek tazminatın azamî haddi evvelce 50 frank iken şimdi 100 franga çıkarılmıştır.

Madde 30, (eşyanın ziyana ispatsız hükmolunması ve yeniden bulunması hali), madde 45 (nakliye mukavelesinden dolayı çıkacak davada müruru zaman) mühletleri demiryolunu kullananlar lehine tadil edilmiş, madde 35 (kıymeti mukaddereli irsalât) halinde alınacak fazla ücret kıymeti mukadderenin 0,00025 inden, 0,0001 ine indirilmiş ve tazminat haddinin azamisi, nakliye ücreti yerine, kıymeti mukaddere olarak gösterilen meblâğ diye kabul olunmuştur.

Madde 44, demiryoluna karşı nakliye mukavelesinden dolayı açılan davanın sukutu için geçecek müddet 14 günden 30 güne çıkarılmıştır. Madde 36 da para miqyası evvelce frank ve dolar ile gösterilmiş iken şimdi yalnız altın miktarı 10/30 olan altın frank kabul olunmuştur.

Madde 61 (bazı nakliyat için hususî nizamât, mütemmim nizamât), hususî vagon ve boli ekspres nakliyatına ait VII. nci ve VIII inci zeyilleri teşkil eden nizamât ile nakliyatın bazı hususî halleri ve bazı hususî haldeki eşya nakliyatı için Hükûmetler ve demiryollar arasında bu mukaveleden ayrılabilen hususî anlaşmalar yapılabilmesi gibi ahkâm ilâve olunmuştur.

Bunlardan maada, diğer maddelerde demiryollarının kendi aralarında veya onlarla eşhas arasındaki münasebeti daha salim şekilde koymak üzere ticarî ve hukukî yeni vaziyetler nazarı itibare alınmış ve bu vaziyetlerde ittihâz lâzım gelen hareketler zikir ve tesbit olunmuştur ki bu sayede bir takım itilâfatın da önü alınmış olacaktır. Aynı zamanda eşhasın demiryol aleyhindeki davalarında: eşyalarının hasara uğraması halinde tutulacak adli zabıt, eşyanın geç teslimi gibi hallerdeki nizamât ta eşhas lehine az çok tadile uğramıştır.

Zeyiller - Hamule senedinin şeklini tesbit eden ikinci zeylin esas muhafaza olunmuş fakat şekli değiştirilmiştir.

1 inci zeyli 1 temmuz 933 ten itibaren meri olan şekilde küçük bir başlık değişmesiyle kabul olunmuştur.

3, 4, 5, 6 nci zeyiller ilişik evvelde yazıldığı şekilde aynen kabul olunmuş, 7 nci ve 8 inci zeyiller yeniden ilâve olunmuştur. C. I. V. Madde 8 de biletlerin geçeceği müddet eskisine göre bir buçuk misli arttırılmış ve bununun başlanması ve bitmesi zamanları tavzih ve tasrih edilmiştir. Madde 9, 10 da yolcuların trende bir yer tutabilmeleri ve ara istasyonlarda eğleşmeleri, madde 12 de muteber olmayan biletler meselesi tasrih edilmiştir. Madde 15 te küçük köprülerin ve kafes içerisindeki hayvanatın vagon içerisine alınabilmesi için mahallî polis nizamâtının müsait olması ve diğer yolcular tarafından itiraz edilmemesi kayıtlarına « dizde götürebilmek veya el eşyası gibi yerleştirilebilmek » şartı ilâve olunmuştur.

Madde 17 de eski, sandal, yelken gibi spor levazımâtı ile usulü dairesinde ambalâj edilmiş filmlelerin bagaj olarak alınması kabul olunmuş ve bazı tedabire riayet şartile motosikletlerin depolarında benzin bırakılmasına müsaade olunmuştur.

Madde 20 de bagajın gönderilmesi için muhtelif yeni haller nazarı itibare alınmış ve daha süratle sevki temin olunmakla beraber bazı zarurî hallerdeki gecikmeleri için demiryol mesuliyetten kurtarılmıştır. Madde 31 de bagajın ziyar halinde gayrisafi sikletin beher kilogramı için verilecek tazminatının azamisi 20 franktan 40 franga veya 10 franktan 20 franga çıkarılmıştır. Madde 34 bagajın teslimindeki gecikmeden dolayı verilecek tazminat ta iki misline çıkarılmıştır. Madde 35, kıymeti mukaddereli bagajda alınacak fazla ücret C. I. M. deki gibi 0,0001 re indirilmiştir. Her iki mukavelede müşterek olan diğer maddelerdeki aynı tadilat yapılmıştır.

Hükûmetimiz namına konferansa evvelce verdiğimiz teklifte « mukavelelerin tabikatından dolayı onu kullananların müşkülât gördükleri ve şikâyet ettikleri ve bu yüzden demiryolların kuvvetli rakipleri karşısında zafa düştükleri nazarı itibare alınarak demiryolunu kullananlara karşı kolaylıkla temininin faydasına kani bulunduğumuzu » beyan eylemiştik. Yapılan tadilat bu noktai nazarımızı teyit ve tatmin eylemekte olduğundan ve mukaveleler yeni ihtiyaçlara ve vaziyetlere göre tevsi ve

ıslah edilmiş olup Hükümetimiz ve halkımız menfaatine mugayir bir ciheti görülmediğinden her iki mukavelelerin zeyilleriyle beraber tasdiki lâzım gelmiş ve bu maksatla merbut kanun lâyihası tanzim kılınmıştır.

Hariciye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Hariciye encümeni
Karar No. 52
Esas No. 1/1081

12 - XI - 1934

Yüksek Reisliğe

Demiryollarla beynelmilel eşya ve yolcu nakliyatına dair olan mukavelelerin 23 teşrinisani 1933 de Romada kabul olunan yeni metinlerinin tasdiki hakkında hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 10 - VI - 1934 de Yüksek Mecise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası encümenimizce muvafık görülerek havalesi mucibince Nafia encümenine verilmek üzere Yüksek Reisliğe takdim kılınmıştır.

Hariciye En. Reisi N: M. M. Ka
Sivas Edirne
Saffet Ziya Necmettin Zeki Mesut
Aza Aza Aza
Kocaeli İzmir Elâzız
İ. Süreyya Halî Fazıl Ahmet
Aza Aza Aza
Kocaeli Bolu Erzincan
Reşit Saffet Hasan Cemil Saffet Ziya

Nafia encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Nafia encümeni
Karar No. 5
Esas No. 1/1081

10 - XII - 1934

Yüksek Reisliğe

Demiryollar ile beynelmilel eşya ve yolcu nakliyatına dair olan mukavelelerin 23 teşrinisani 1933 te Romada kabul olunan yeni metinlerinin tasdiki hakkında hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası encümenimizde okunup görüşüldü.

Uluslar arası demiryollarla eşya ve yolcu taşınması hakkında 23 birinci teşrin 1924 te Bern de uluslar arasında bir mukavele yapılmıştı. Bu mukavelelere Hükümetimiz de 1930 tarih ve 1637 sayılı kanunla 3 - VII - 1930 tarihinde girmişti. Bu mukavelelerin en geç beş sene içinde yeniden gözden geçirilmeleri mukavelelerin 66 nci maddesinin hükmünden olduğundan işte bu gözden geçirmeyi yapmak için 3 birinci teşrin 1933 te Romada bir konferans kurulmuş ve yenilenen

mukaveleler 30 mart 1934 te murahhaslarımız tarafından imzalanmıştır. Bu mukavelede eskisine göre daha kolaylıklar ve yenilikler ve iyilikler, yetikler için kuvvetli mesuliyetler vardır. Encümenimiz kanun lâyihasını olduğu gibi onayarak Yüksek Meclise öntülmek üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.

Nafia E. Reisi M. M. Kâtib
Samsun Erzincan Manisa
Ethem A. Samih Osman
Aza Aza Aza
Niğde Kütahya Kütahya Kars
Halid Hakki İbrahim Baha Tali
Aza Aza Aza
Afyon Antalya Samsun
Cemal Akçun Rasih Dr. Asum

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Demiryollar ile beynelmilel eşya ve yolcu nakliyatına dair olan C. I. M. C. I. V. mukavelelerinin 23 teşrinisani 1933 te Romada kabul olunan yeni metinlerinin tasdiki hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Demiryollarla beynelmilel eşya nakliyatına dair olan C. I. M. ve yolcu nakliyatına dair olan C. I. V. mukavelelerinin Romada 23 teşrinisani 1933 te kabul olup 30 mart 1934 te imza olunan yeni metinleri C. I. M. in sekiz zeyli ile C. I. V. nin iki zeyli kabul ve tasdik olunmuştur.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun hükümlerini tatbi-

ka Hariciye ve Nafia vekilleri memurdur.

10 - VI - 1934

Bş. V. <i>İsmet</i>	Ad. V. <i>Ş. Saracoğlu</i>	M. M. V. <i>Zekâi</i>
Da. V. <i>Ş. Kaya</i>	Ha. V.	Mal. V. <i>Fuat</i>
Mf. V. <i>Hikmet</i>	Na. V. <i>Ali</i>	İk. V. <i>M. Celâl</i>
S. İ. M. V. <i>Dr. Refik</i>	G. İ. V. <i>Ali Rana</i>	Zr. V. <i>Muhlis</i>

DEMİRYOLLARLA YÖLCÜ VE BAGAJ NAKLİYATINA DAİR BEYNELMİLEL MUKAVELENİN 23 TEŞRİNİSANI 1933 ROMA REVİZİYONUNDA KABUL OLUNAN TADİLÂT

Madde — 2

Birleşik nakliyata dair ahkâm

§ 4 . İlâve (C . İ . M . deki ilâvenin aynidir .)

Madde — 7

Çocuklar için tenzilât

§ 2 . ye ilâve : « biletî ihraç eden idarenin nizamâtına göre paranın yuvarlak hale konmasına hâlel gelmemek üzere » mütemmim cümlesi,

Madde — 8

Biletlerin geçeceği müddet

§ 2 . Biletlerin geçeceği müddet bir buçuk misli kadar uzatılmıştır.

§ 4 . İlâve: « Biletin alındığı gün geçeceği müddete tam gün olarak girer. Yolcu biletinin geçme müddeti içinde her hangi bir gün yola çıkabilir.; tarifelerde istisna nazarı itibare alınmamış ise, yolcu, en nihayet vakti hareket cetveline nazaran gideceği istasyona son günün saat 24 ünden evvel varan bir trene binmelidir. »

Madde — 9

Yer tahsisi ve icarı

§ 1 . e ilâve: yolcunun trende bir yer tutabilmesi ve muhafazası, başkasının işgali.

Madde — 10

Ara istasyonlarında yolcunun durması

§ 2, 3, 4, 5 ilâve olunmuştur.

§ 2 . Yolcunun yolda durmak hakkı biletin geçeceği müddeti uzatmaz.

Madde — 12

Muteber biletî olmayan yolcu

§ 2 . 3 ilâve: üzerinde tahrifat yapılmış biletlerin muteber olmayıp istirdat olunacağı, yolculuk ücretini ve fazla ücretleri derhal vermiyenlerin yolculuktan çıkarılacağı.

Madde — 15

El eşyasının ve hayvanlarının arabalara alınması

§ 1 . de, tarifelerin diğer tahdidat koyabilmesi kaydı kaldırılmıştır.

§ 2 . « dizde taşınmak kaydı ile » ilâve olunmuştur.

Madde — 16

Gecikmeler, eksik muhaberat trenlerin kaldırılması

Manayi tavih edecek surette ifade değişikliği yapılmıştır.

Madde — 17

Bagajın tarifi, nakli kabul olunmayan eşya

§ 2 . H: Motosikletlerin deposunda benzin olduğu halde kabulü için bazı şerait zikrediyor.
(evvelce deponun boşaltılması isteniyordu)

§ 4 . Usulü dairesinde ambalâj yapılmış filimler bagaj olarak kabul olunacaktır.

Madde — 19

Bagajların ambalajı ve istenilen hale konulması

§ 1 . e ilâve « yolcu tarafından üzerinde öyle bir meşruhat olan bagaj pusulasının kabulü bagajın o halinin kendisince de bilindiğini gösterir. »

Madde — 20

Bagajların kaydı ve yollarınması

§ 1 . Bagajın biletli ve biletsiz yolcu ile beraber veya ayrı, iki istasyon arasındaki muhtelif yollarından her hangi birisile gönderilebilmesi, biletin gösterdiği yoldan gayri bir yol ile gönderilmesi halleri nazarı itibara alınmış ve buna ait hükümler konmuştur.

§ 7, 8. Yeniden ilâve olunmuştur.

Bagajın gönderileceği trenin yolcu tarafından gösterilebilmesi; aktarmalarda, kâfi vakit varsa bagajın da aktarma edilmesi, yoksa ondan sonraki münasip ilk trenle gönderilmesi; bu maddedeki şeraitin ancak gümrük, oktrova, malî makamlar tarafından istenen formalitelere muhalif olmadıkça kabili tatbik olduğu; demiryolun bazı trenlere veya bazı sınıf trenlere bagaj kabul etmemek ve miktarını tahdit etmek hakkı ilâve olunmuştur.

Madde — 23

Nakil ücretinin hesabı için esaslar

§ 1 e ilâve «maahaza, beynelmilel tarifelerin ilânı mecburiyeti, yalnız bu tarifelere hareket ve muvasalat şebekesi olarak iştirak eden demiryolların hükümetleri dahilinde vardır.»

§ 2 ye: Beynelmîlel tarifelerin ve onların tadilâtının meriyete girmesi ve bunların lâğvı veya şeraitinin ağırlaştırılması halinde en az sekiz gün evvel ilân olunması; bir demiryolunun kendi tarifesinde yaptığı tadilâttan dolayı olacak farkı alâkadar diğer demiryollarından, onların bu tadilâtı haber aldıklarından itibaren en az 8 gün kadar isteyemeyeceği; muvakkat tarifelerin kendi müddetlerinde biteceği, hususları ilâve olunmuştur.

Madde — 26

Bilet parasının iadesi halleri

§ 10 a: «bagajlar içinde, bagaj pusulasının verildiği günden itibaren» kaydı ilâve olunmuştur.

Madde — 31

Bagajların küllî veya kısmî ziyarı halindeki tazminat miktarı

a) Zararın tutarı ispat edildiği zaman beher kilogram için verilecek azamî tazminat 20 franktan 40 franga çıkarılmıştır.

5) zararın tutarı ispat edilemediği halde, tazminatın azamî haddi 10 franktan 20 ye çıkarılmıştır. Teslimi teminatları bagajlardan gayri hallerde bunlardan yüksek tazminat istenemez.

Madde — 33

Bagajın hasara uğraması halindeki tazminat miktarı

Mana tavzih edilmek üzere ifade kısmen genişletilmiştir.

Madde — 34

Bagajın tesliminin gecikmesinden dolayı tazminat

Bagajın tesliminin gecikmesinden dolayı tazminat

§ 1. Gecikmeden dolayı zarar ispat edilmezse bagajın beher kilogramına verilecek tazminat 10 santimden 20 santime çıkarılmıştır.

Bileümle ahvalde, § 1, 2 ile madde 31, 33 te nazarı itibara alınan bütün tazminatların yekûnu külli ziya halindeki tazminattan fazla olamaz.

Madde — 35

Teslimi teminatlı bagaj

§ 2. Teminat için alınacak fazla ücret, gösterilen kıymeti mukadderenin binde bir çeyrekten binde 1/10 na indirilmiştir.

Gecikmeden dolayı bir zarar ispat edilmezse beher 10 kilogram için 20 frank yerine şimdi 40 frank tazminat verilecektir. Bir zarar ispat edilirse kıymeti mukadderesine kadar çıkabilen bir tazminat verilir.

Madde — 42

Hakkında dava açılacak demiryol, salâhiyet

C. İ. M. madde 43 dekinin aynı tadilât yapılmıştır.

Madde — 44

C. İ. M. madde 44 deki gibi, müddet 21 güne çıkarılmıştır.

Madde — 56

C. İ. M. madde 56 daki tadilâtın aynıdır.

Madde — 60

C. İ. M. madde 60 daki ilâvenin aynı yapılmıştır.

Madde — 63

C. İ. M. madde 63 dekinin aynı şekil verilmiştir.

Madde — 64

C. İ. M. madde 64 ün aynıdır.

23 TEŞRİNİSANI 1933 TE ROMADA KABUL OLUNAN YENİ C. İ. M. METNİNDE ESKİSİ-
NE NAZARAN YAPILMIŞ TADİLÂT

Madde — 2

Demiryolların otomobil ve gemi servisleriyle müşterek yaptıkları nakliyat

§ 4. ilâve:

« Demiryollarına, otomobil ve gemi servisleri ile bu mukaveleden farklı adli bir rejim tatbik eden tarife şeraiti tesis etmek salâhiyeti veriliyor. »

Madde — 3

Nakli kabul edilmeyecek eşya

Bazı küçük ifade ve kelime tadilâtı vardır.

Madde — 4

Bazı şerait dahilinde nakli kabul olunan eşya

§ 2 ye bir ibare ilâve olunmuştur. Buna nazaran; « Nakli kabul olunmayan veya bazı şerait altında kabul olunan eşyadan bazılarının nakle muayyen şerait altında kabulüne veya mukavelede tesbit olunan şartların tahfifine dair iki veya daha ziyade Âkit Hükûmetler arasında yapılabilecek hususî anlaşmalar ofis santrala bildirilecek ve bu da bu anlaşmayı müşavirler komisyonunun gelecek celsesi ruznamesine alacaktır. »

Madde — 5

Demiryolunun nakliyatı kabul ve ifa mecburiyeti

§ 5, c) fıkrasına «muvakkaten» kelimesi ilâve olunarak ibare «Bazı tadilât tercihan muvakkaten istifade edeceklerdir» şeklini almıştır.

Madde — 6

Hamule senedi (araba pusulası) nın metnini ve şeklini tesbit eden ahkâm

Şekle ve usule ait bazı küçük tadilât vardır.

Madde — 7

Hamule senedindeki beyanattan mütevellit mesuliyet. Fazla ücretler. Fazla tahmil halinde alınacak tedabir

Esaslar değişmemek üzere bazı ifade ve kelime değişiklikleri vardır.

§ 3 e ilâve: Demiryol, idaresi sıklet, koli adedi ve vagon hakikî darası üzerinde müşahede ve tesbit olunan şeyleri hamule senedi üzerine yazmakla mükelleftir.

§ 7 (Fazla ücret verilmesi icap etmeyen ahval). ye e) fıkrası ilâve: « sıkletin tam olarak gösterilmediği ahvalde - azamî tahmil haddi geçilmemiş olmak şartile - hamule senedinde gösterilen sıkletle tesbit olunan sıklet arasındaki fark yüzde ikiyi geçmez. »

Madde — 8

Nakliyat mukavelesinin akti. Hamule senedinin ikinci nüshası

§ 5. e: « tarihli mührün vazi sureti ile » kaydi ilâve olunmuştur.

Tarifeler. Hususî muamelelerin memnuiyeti (maddenin titri bu şekle çevrilmiştir)

§ 1. (Tarifelerin tesbiti ve ilânı hususlarını) ilâve « maahaza, beynelmilel tarifelerin neşri mecburiyeti, ancak bu tarifelere hareket veya muvasalât şebekesi olarak iştirak eden demiryolların mensup oldukları Hükümetler dahili içindir.

§ 3. Tamamen değiştirilmiş ve şu şekil verilmiştir: « Bir veya bir kaç şahıs lehine tarife tenzilâtı ile neticelenen her hangi bir hususî muamele resmen memnudur ve hukukan hükümsüzdür. Maahaza, usulü dairesinde ilân edilmek ve aynı şeraiti haiz olanlara müsavi surette tatbik olunmak üzere ücretlerde tenzilât yapılmasına müsaade olunur; demiryolun kendi servisine, resmî ve umumî idareler servislerine hayır cemiyetleri meenfaatine yapılan tenzilâtlar bu meyandadır. Bu fıkra evvelce 10 uncu maddeyi teşkil ediyordu.

§. (Demiryol idaresinin alabileceği muhtelif mahiyette ücretler).

Sonuna ilâve: « Alınacak fazla para miktarı esbabı mucibesi ile birlikte hamule senedi üzerine yazılmalıdır ».

Madde — 10

Ücretlerin hesabı ve takib olunacak yollar

Eski mukavelenin § 3: a, b, c, d, e, f, g, f fıkraları yeni mukavelenin 10 uncu maddesine aynen geçirilmiş, i fıkrası ilâve olunmuştur.

i) « Eğer demiryol idaresinin, d) ve e) fıkralarındaki nizamata riayet ile tatbik ettiği beynelmilel doğru tarife, aynı yol üzerindeki diğer tarifelerin tatbik şartı temin olunmak üzere bu tarifelerin mezc edilmesi ile elde edilecek ücretten fazla çıkıyorsa bu fazlalık hak sahibinin iddiası üzerine iade edilir.

Madde — 11

Teslim müddeti

§ 1. Malın yollanması ve yolda geçecek zaman için tesbit edilen müddetler biraz daha kısaltılmıştır:

- a) Çabuk gidiş;
1° Yollama mühleti 1 gün
2° Yolda geçecek zaman 300 Km.
ve küsuru için 1 gün
b) Yavaş gidiş;
1° 1 gün
2° 150 Km. ve küsuru için 1 gün

§ 3 b) de «munzam müddetler her bir halde gün olarak tesbit olunmalıdır.»

Kaydı kaldırılmıştır.

§ 7 ye ilâve: «Bu maddede tesbit olunan teslim müddetlerinin feshi demiryolunun esbabı mucibesini ve kabul ettikleri müddeti hamule senedine yazmaları şartına bağlıdır.»

Madde — 12

Eşyanın hali. Ambalaj

§ 4 Şu şekildedir değiştirilmiştir. «Malı gönderen ambalajın yokluğundan veya kusurluluğundan çıkacak bütün neticelerden mesuldür. Başlıca, demiryolunun bu yüzden uğrayacağı zararı tamir etmekle mükelleftir. Eğer ambalajın yokluğu veya kusurluluğu hamule senedi üzerine yazılmamış ise demiryoluna fenalıkların ispatı düşer.

Gümrük, oktrova, malî makamat, polis ve diğer idarî makamlar tarafından istenen formalitelerin ifası için temin olunacak vesikalar

Gümrükçe kapanma

§ 3 üçüncü satır başı şu şekle çevrilmiştir.

«Demiryol, hamule senedinde zikredilip ona iştirilen veya demiryolunun eline teslim olunan evrakın ziyanından veya onların natamam kullanılmasından çıkacak neticelerden, bir komisyoncu aynı vaziyette, mestuldür. Mahaza, bu halde verecekleri tazminat eşyanın ziyar halindekinden fazla olmayacaktır.»

§ 3 e ilâve «Gönderen eşyayı gümrüğün talimatına göre ambalaj yapmamış ve örtmemiş ise, demiryolunun bu ciheti temin etmeğe hakkı vardır. Masraf eşyaya yüklenir.»

Gümrük, oktrova, maliyeciler, polis ve diğer idarî makamlar tarafından istenen formaliteler

§ 1. Üçüncü satır başı. Mana tavih edilecek şekilde ifade genişletilmiştir.

4 üncü satır başı ilâve olunmuştur.

«Gönderen tarafından hamule senedi üzerine (franco de douane - gümrüklenmemiş) yazılması, gümrük formalitelerinin demiryol tarafından yapılması isteniyor manasındadır. Bu halde demiryol kendi intihabına göre, bu muameleyi yolda veya gideceği istasyonda yapabilir.

§ 2. Yukarıki fıkrada söylenen hal müstesna olmak üzere, malın gönderilen tarafından gümrüklenmemesi halinde yapılacak muamele tarif ediliyor ve eski ifadeyi kısmen tadil ediyor.

Malın teslimi

§ 3. Esas ve mana değişmemek üzere bazı küçük ifade değişikliği vardır.

Nakliye ücretinin ödenmesi

§ 1. Şu şekilde değişmiştir:

Nakliyeye düşen masraflar (Nakliye ücreti, müteferri masraflarla yolda çıkan diğer masraflar), aşağıdaki nizamata dahilinde ister gönderen, isterse gönderilen tarafından ödenir.

Bu nizamatin tatbikinde, kabili tatbik olan tarifedeki barem ücretlerine veya ücretin hesabı zamanındaki istisnayı ücretler de mezkûr tarife mucibince bunlara ilâvesi lâzımgelen müteferri masraflar nakil ücreti gibi kabul olunur.

§ 2. Yeni şekil:

Malı gönderen masrafları kısmen veya tamamen üzerine alıyorsa, bunu hamule senedinin mahsusî yerinde aşağıdaki şekilde göstermelidir.

a) Eğer, nizamnamelere ve tarifeye göre yollayıcı istasyon tarafından hesap ve tesbit edilebilecek, müteferri masraflar da dahil olmak üzere, bütün masrafları üzerine alıyorsa, «franco» peşin yazar;

b) Eğer, (a) daki masraflardan gayri masrafları da üzerine alıyorsa «franco y Compris... Şunlar da dahil olarak peşin » yazar ve ödemek istediği masrafların neler olduğunu sarahaten sayar;

c) Eğer, her cins ve mahiyetteki masrafları üzerine alıyorsa « franco de tous frais: Her masraf peşin » yazar;

d) Eğer, yalnız nakliye ücretini üzerine alıyorsa « franco de port: Nakliye ücreti peşin » ilâvesini yazar;

e) Eğer, müteferri masrafların veyahut yolda çıkacak masrafların tamamını veya bir kısmını üzerine alıyorsa « franco de tous frais accessoires: Bütün müteferri masraflar peşin » yahut « franco de tous frais survenant en cours de route: yolda çıkacak bütün masraflar peşin » veya « franco de lar peşin » (Ödenmek istenen masraflar tam ve vazıh olarak sayılır);

f) Eğer, bir hudut noktasına veya istasyonuna kadar nakle düşen masrafların tümünü (tamamını) veya bir parçasını üzerine alıyorsa, yukarıda gösterilen işaretlerden birisini «jusqu'a X : X a kadar » işareti ile tamamlar.

g) Eğer muayyen bir parayı üzerine alıyorsa, «franco pour için peşin» yazar ve param miktarını yazı ile gösterir.

«franco de douane: gümrüğü peşin» ifadesi, gümrük idaresinin demiryoldan alacağı bütün paralarını demiryolun gümrükleme için alacağı müteferri masraflarla diğer masrafların gönderen tarafından verileceğini gösterir.

Hamule senedi üzerine, ücretin ödenmesine ait olan yukarıki işaretlerden birbirini tamamlayan bir kaç bir den yazılabilir.

§ 3. - Hamule senedi mucibince gönderenin üzerine almadığı nakliye masraflarının gönderilen üzerine yüklendiği kabul olunur.

§ 4. - Eski madde 17, § 2 nin aynidir; manayı tazyih eden küçük bir kelime farkı ile.

§ 5. - § 3 ün aynı mahiyette ıslah edilmiş şeklidir.

Madde — 21

Nakliyat mukavelesinin tadili hakkı

§ 1 - e ilâve: « Yukarıki hâllerden maada, gönderen kimse yavaş gidişle gönderdiği malı yolda çabuk gidişe çevirebilir; aksi muamele de caizdir; ancak her iki halde de malm doldurulduğu istasyonun her iki servise de açık olması şarttır.

Aynı, suretle tatbik edilecek tarifeyi ve takip olunacak yolu gösterebilir .

§ 2 . Birinci satır başının yeni şekli:

Yukarıda zikredilen nakliye mukavelesinde yapılacak tādilat bir beyanname ile istenmelidir. Bu beyanname 6 nci mad. § 2 ikinci satır başındaki talimata ve bu mukavelenin V inci zeylini teşkil eden nümuneye muvafık olmalıdır.

§ 3 . İkinci satır başına mütemmim cümle ilâve olunmuştur. « beynelmilel doğru tarife veya alâ-kadar demiryollar arasındaki diğer anlaşmalar onu başka türlü nizamlamış olmadıkça »

Madde — 22

Nakliye mukavelesindeki tādilatın ifası

§ 2 . ye ilâve: « maahaza, eğer eşya o ara istasyonunu geçmiş bulunursa, nakliye ücreti: 1° eşyanın durdurulduğu istasyona kadar, bu istasyon ile yollayıcı istasyon arasında kabili tatbik tarifelere göre; 2° durdurulan istasyondan ara istasyona kadar, bu yol için kabili tatbik tarifelere göre hesap edilir.

Madde — 23

§ 3 . ilâve. « malı gönderen, nakliyata mumaneat hali için hamule senedi üzerinde talimat yazabilir. »

Demiryol bu talimatın kabiliyeti tatbikiyesini görmezse, gönderenden yeni talimat ister.

Madde — 24

Malın gönderilene tesliminin menı veya gönderilen tarafından kabul olunması halinde alacak tedbirler ve göderene haber verilmesi

§ 1 . ve § 2 . bazı hususı ahvalde takip olunacak yolu ve usulü gösteren fıkralar ilâve olunmuştur.

Madde — 27

Mesuliyetin sahası

§ 1 . Aynı mana kalmak üzere ifadenin tertibi değişmiştir.

§ 4 . ilâve olunmuştur: « Tam yüklü bir vagon bu mukavele şeraitini muhafaza etmek üzere tekrar yollanır ve bu arada demiryolu nezareti altında kalmış bulunursa, bu sonuncu nakil mukavelesi zarfında vukua gelecek kısmı bir ziya veya bir hasarda [zannı kavi (présomption) vardır.»] (demiryol aleyhine isbatsız hüküm)

Madde — 28

Bazı sebeplerden çıkabilecek zararlar halinde mesuliyetin tahdidı

§ 2 . ye Bir tahdidi tazammun eden bir cümle ilâve olunmuştur.

Madde — 29

Eşyanın tam veya kısmen ziyar halinde verilecek tazminat miktarı

Kaybolan eşyanın beher gayrisafi kilogram için evelce 50 frank olan azamı tazminat haddi 100 franga çıkarılmıştır.

İlave: «madde 35. § 4 e tevfikan teslimi teminatlı irsalât, ve madde 36 ya göre demiryolunun hilesi veya fahiş hatası hallerinden gayri vaziyetlerde daha yüksek tazminat talep olunamaz.

Madde — 30

Eşyanın ziyar hükmü yeniden bulunması hali

§ 1 . Eşyanın ziyama, isbata ihtiyaç olmadan hükmedilebilmesi için teslimi icap eden günden itibaren geçmesi lâzım gelen 30 günlük müddeti uzatan kayıt kaldırılmıştır.

§ 2 . de 4 aylık müddet bir seneye çıkarılmıştır. (Demiryolunu kullananlar lehine).

§ 3 . Eşyanın bulunması halinde sahibine teslimi ve tazminatın iadesi hususunu tesbit eden bu paragrafta bazı ifade ve tarzı hareket değişikli yapılmıştır. Eski şekilde, hak sahibi malini ancak hareket ve muvasalât istasyonlarına teslimini isteyebilirken; şimdi aradaki istasyonlardan her hangi birine de teslimini isteyebileceklerdir.

§ 4 . 4 aylık müddet bir seneye çıkarılmıştır. (§ 2 ile tevafuk etmek üzere)

Madde — 33

Eşyanın tesliminde vukua gelecek gecikme için tazminat miktarı

§ 1 . Şu şekilde değiştirilmiştir:

Teslim müddetinin geçmesi halinde, eğer hak sahibi bu gecikmeden zarar gördüğünü ispat ederse demiryol teslim müddetinin onda birine tekabül eden her gecikme kesri için nakliye ücretinin onda birini ödemekle mükelleftir; teslim müddetinin onda birinden küçük olan gecikme müddeti kesri onda bir itibar olunup nakliye ücretinin onda birini ödemekle mükelleftir; teslim müddetinin onda birinden küçük olan gecikme müddeti kesri onda bir itibar olunup nakliye ücretinin ya-

risi tazminatın azamî haddini teşkil eder.

§ 3 e ilâve: « Her halde, § 1 ve 2 de zikredilen tazminatlar ile madde 29 ve 32 dekilerin yekûnu eşyanın tümünün ziyarı halindeki tazminattan yüksek olamaz.

Madde — 35

Teslimde teminat talebi. (Kıymeti mukadderele irsalât)

§ 2. Evvelce, beyan edilen meblâğın (0,00025) binine dörtte bir fazla ücret alınırken, şimdi bu ücret onda bire (0,0001) indirilmiştir.

§ 3. a) Tazminat haddinin azamisi, nakliye ücretinin yerine beyan edilen meblâğ olarak kabul olunmuştur.

§ 4. İlâve: « Teslimi teminatlı bir malın tümünün veya bir parçasının ziyarında veya hasara uğramasında şunlar istenebilir:

a) Mad. 29 ve ve 32 deki tazminatlar, yahut yeri varsa mad. 34 te zikredilenler, ve fazla olarak,

b) Teminat gösterilen meblâğa kadar çıkabilmek üzere, ispat edilen mütemmim zararın ödemesi.

§ 5. Eşyanın hasarı veya kısmen ziyarı ile teslim müddetinin geçmesi aynı zamanda vaki olursa § 3 ve 4 b) ye göre verilmesi lâzım olan tazminatlar en çok teminat gösterilen para kadar olur.

Madde — 42

Kendisine karşı dava ikame edebilecek demiryol, salâhiyet

§ 1. Nakliye mukavelesine göre ödenmiş bir paranın iadesi hakkında, ister parayı alan demiryola, isterse paranın nam ve hesabına alındığı demiryola karşı dava ikame edebilir.

Madde — 43

§ 1. « İhtiyaç halinde», «meccanen» kayitleri ilâve olunmuştur.

§ 2. « Teslimin yapıldığı Hükûmet » yerine «adli tesbitin yapıldığı Hükûmet » kaydi konulmuştur.

Madde — 44

Demiryola karşı nakliye mukavelelerinden dolayı açılan davanın sukutu

§ 2. 2° açılan davanın sukutu için geçecek müddet 14 günden 30 güne çıkarılmıştır.

İlâve 3° e) «Tam yüklü vagonun tekrar yollanması hali».

Madde — 45

Nakliye mukavelesinden dolayı açılacak davada müruru zaman

İlâve: «§ 1. b) Demiryol tarafından yapılan bir satış hesabı bakiyesinin tesviyesine dair malı gönderenin açacağı dava mevzubahs ise:»

§ 2. b) «Teslim müddetinin nihayetinden itibaren» yerine «teslim müddetinin bitmesinden sonra otuzuncu günden itibaren» şekli kabul olunmuştur.

c) ye iki yeni hal ilâve olunmuştur.

d) de müddet 90 günden 42 güne indirilmiştir.

Para mîkyası. Yabancı paraların kabul veya tahvil kursu

§ Bu mukavele ve zeyillerinde frank olarak gösterilen paralar 0,900 ayarında ve 10/31 gram ağırlığındaki altın frank esasına göredir. «Eski metinde altın frankın karşılığı 1/5,18 altın dolar olarak gösterilmiştir».

Mukavelelerin gözden geçirilmesi

Yeniden gözden geçirme konferansının kabul ettiği yeni mukavelelerin meriyete girmesile evvelki mukavele mefsub olur, yeni mukaveleyi tasdik etmeyen Âkitler için dahi.

Bazı nakliyat için hususî nizamât, mütemmim nizamât

Hususî vagon, koli ekspres nakliyatına ait nizamâtı tesbit eden lâhikalar.

Nakliyatın bazı hususî halleri ve bazı hususî nakliyat için hükümetler ve demiryollar arasında bu mukaveleye zıt hususî anlaşmalar yapılabilmesi gibi ahkâm ilâve olunmuştur.

Bunlar ezcümle: 1° kabili tedavül evrak ile yapılan nakliyat, 2° Ancak hamule senedi ikinci nüshasının verilmesi ile teslim olunan nakliyat; 3°, 4°, 5°, 6° gazete, sergi ve pazarlara gidecek eşya, dolu ve boş büyük kaplar (containers), tahmil aletleri ile soğuk ve sıcaktan muhafaza vesaiti nakliyatıdır.

Tasdik

Bu mukavele mümkün olduğu kadar çabuk tasdik edilip tasdik senedatı İsviçre Hükûmetine verilecektir.

Mukavele on beş Devlet tarafından tasdik edilince İsviçre Hükûmeti « Mukavelelerin meriyete konması imkânlarını aramak üzere, alâkadâr Hükûmetlerle temasa geçebilecektir.

Muvakkat ahkâm

Bu madde eski imza protokolünün aynı olup, yalnız, hilâfında hareket edilecek maddeler eskinde 17, 19, 21, 29, ve 36 iken bunda 17, 19, 21 olarak gösterilmiştir. 4° numaralı paragraf kaldırılmış; 3° numaraya, Hükûmetler tarafından bu maddeye göre alınacak tedbirlerin ofis santrale bildirilmesi ve tatbika başlanması hususu ilâve olunmuştur.

Zeyiller

Zeyil 1. (Bazı şerait altında nakli kabul olunan eşyaya ait ahkâm.

1. Temmuz 933 ten itibaren meri olan şekil şu tadilatla aynen kabul olunmuştur.

VI ncı sınıfın başlığı şu şekle çevrilmiştir:

Zeyil II. Hamule senedi nümunesi, şekli değiştirilmiştir.

Zeyil IV. Nakliye mukavelesinde tadilat eskisi kaldırılmış yerine eski Zeyil V. aynen konmuştur.

Zeyil : V

Ofis santrala ait nizamname

(Eski zeyil VI nin aynidir).

Zeyil : VI

Müşavirler komisyonuna aid nizamname

(Eski VII nin aynidir).

Zeyil : VII

Hususî vagon nakliyatına aid beynelmîlel mukavele (R. İ. P.)

Yeni ilâve olunmuştur:

Eşhasa ait olup demiryolca onların namına tescil olunan sarnıç ve saire gibi depolu vagonlar, soğukluk veya sıcaklık veren sınaî vagonlar ve eşyanın hususiyetine göre yapılması diğer hususî vagonlarla yapılacak beynelmîlel eşya nakliyatını tarif ve tanzim ile bu nakliyata ait şeraiti, ticarî vaziyetleri, mesuliyeti ve hukukî vaziyetleri tesbit etmektedir.

Zeyil : VIII

Koli ekspres nakliyatına aid beynelmîlel nizamname

Yeni ilâve olunmuştur:

Beynelmîlel bir tarife şeraiti ile sureti hususiyede seri olarak naklolunan eşyaya denip bunların şeraiti kabulü, sevk pusulasında yazılması lâzım olan şeyler seri olarak nakli lüzumu, C. İ. M. in bazı maddelerine muhalif hareket, edilebilmesi ve umumî olarak C. İ. M. deki ahkâmın kabili tatbik olduğu zikrolunmaktadır.

